

Katowice, 27 września 2018 r.

## Czy wynik prywatnego testu na ojcostwo może być wykorzystany w sądzie?

**Tak, wynik prywatnego testu na ojcostwo może być wykorzystany w sądzie – pomimo braku formalnej procedury przy pobieraniu próbek. Sąd niejednokrotnie uznaje rezultat takiego badania za wystarczający do wystawienia opinii w toczącym się postępowaniu. Jak to możliwe?**

Aby odpowiedzieć na powyższe pytanie, warto najpierw uświadomić sobie, jak wygląda procedura przygotowania materiałów do testu o charakterze prywatnym.

### Próbki do prywatnego testu na ojcostwo można pobrać samodzielnie w domu

Wcześniej zamawia się specjalny zestaw zawierający wszystkie elementy niezbędne do pobrania. Samo pobranie materiału DNA jest zadaniem bardzo prostym, jeśli tylko postępuje się zgodnie z dołączoną do zestawu instrukcją.

Ze względu na to, że badani pobierają próbki samodzielnie, sąd nie ma pewności, że należą one do właściwych osób. Podczas prywatnego testu na ojcostwo nie ustala się również macierzyństwa (które pozwala wykluczyć ryzyko podmiany dziecka w szpitalu), a badanymi osobami są najczęściej domniemany ojciec z dzieckiem. Pojawia się zatem pytanie, czy wynik prywatnego testu na ojcostwo będzie miał dla sądu jakąkolwiek wartość dowodową? Zdaniem adwokata Ewy Rostkowskiej – tak.

### Jaką wartość dla sądu ma wynik prywatnego testu na ojcostwo?

*Opinia prywatna to dokument prywatny podlegający ocenie sądu, to „umocnione” stanowisko strony procesowej. Zatem dążąc do udowodnienia swoich racji, przedstawienie przed sądem takiej opinii jest jak najbardziej stosowne. Dalej idąc, właściwym byłoby podkreślić, że wnioski zawarte w tego rodzaju opinii mogą stać się podstawą poczynienia ustaleń faktycznych przez sąd w sytuacji, gdy okoliczności te zostaną przyznane przez stronę przeciwną albo, gdy sąd uzna je za przyznane wobec braku zaprzeczenia przez tę stronę. I tak w przypadkach opisanych powyżej sąd może uznać ten dowód (dowód z dokumentu – opinii prywatnej) jako istotny, rozstrzygający w sprawie. Natomiast w sytuacji, kiedy treść opinii prywatnej jest kwestionowana przez drugą stronę procesu, a ustalenia okoliczności danej sprawy wymagają wiadomości specjalnych, to koniecznym będzie przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego. – adwokat Ewa Rostkowska*

### Prywatne i sądowe testy na ojcostwo – ich pewność jest taka sama

Pobranie próbki materiału biologicznego do sądowego testu na ojcostwo odbywa się zgodnie z formalną procedurą, ponieważ sąd musi mieć pewność, że analizowane podczas badania DNA pochodziło od właściwych osób. Właśnie dlatego **pobranie materiału ma miejsce w placówce medycznej przy świadkach, a badani potwierdzają wcześniej swoją tożsamość, okazując aktualne dokumenty tożsamości.** Do sądowych testów na ojcostwo nie dopuszcza się też próbek śladowych (np. włosów z cebulkami, szczoteczki do zębów, maszynki do golenia, patyczka z woskowiną uszną). Materiał genetyczny izolowany jest z krwi lub wymazu z wewnętrznej strony policzka.

**Aby wykluczyć możliwość podmiany dziecka w szpitalu, oprócz biologicznego ojcostwa ustala się również macierzyństwo.** Dlatego na badanie stawiają się nie dwie, a trzy osoby – potencjalny ojciec, dziecko i obowiązkowo matka dziecka (chyba że matka dziecka nie żyje lub nie wiadomo, gdzie

przebywa). **Kluczowym załącznikiem do wyniku sądowego badania na ojcostwo jest ekspertyza eksperta ds. ustalania ojcostwa i pokrewieństwa, pełniącego funkcję biegłego sądowego.** To ona, wraz z uzyskanym wynikiem analizy, jest dla sądu najważniejszym dowodem.

Z punktu widzenia samej analizy laboratoryjnej nie ma jednak znaczenia, czy jest to sądowy czy prywatny test na ojcostwo.

*W obu przypadkach porównuje się profile genetyczne wszystkich badanych osób – ustalone wcześniej przy użyciu elektroforezy kapilarnej. W sądowych jak i prywatnych testach na ojcostwo sięga się po identyczne metody analizy czy odczynniki. Laboranci uzyskują również identyczne prawdopodobieństwo ojcostwa 0% dla jego wykluczenia oraz ponad 99,9999% dla jego potwierdzenia. Zarówno wynik prywatnego, jak i sądowego testu na ojcostwo spełnia więc zalecenia Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii, według których tylko takie lub wyższe prawdopodobieństwo pozwala potwierdzić ojcostwo. – Barbara Prokurat, ekspert ds. ustalania ojcostwa i pokrewieństwa testDNA Laboratorium Sp. z o.o.*

## Wykonując prywatny test na ojcostwo, warto skorzystać z 24 markerów DNA

Wyjaśnia to **dr Paulina Wolańska-Nowak, ekspert ds. identyfikacji osobniczej i kryminalistyki testDNA Laboratorium Sp. z o.o.:**

*Analiza dużej liczby markerów DNA ma zastosowanie w sytuacji, gdy w dochodzeniu spornego ojcostwa biorą udział tylko domniemany ojciec i dziecko (badanie bez udziału matki). W przypadku badań wykorzystywanych do celów prywatnych ma to miejsce stosunkowo często. Dzięki analizie np. 24 markerów można uzyskać w takiej sytuacji 100% wykluczenie ojcostwa. Natomiast w przypadku ustalenia, że w każdym badanym markerze zarówno domniemany ojciec, jak i dziecko posiadają przynajmniej jeden wspólny allel, wnioski z opinii nigdy nie są tak kateryczne. Konieczne jest wyznaczenie prawdopodobieństwa uzyskania tejże zgodności. Według zaleceń Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii przyjmuje się, że jeżeli to prawdopodobieństwo wynosi ponad 99,9999%, to można taki wynik określić jako „prawdopodobieństwo graniczące z pewnością”.*

*Analiza mniejszej liczby markerów DNA przy badaniu tylko mężczyzny i dziecka może nie wystarczyć, by uzyskać potwierdzenie ojcostwa z zalecanym prawdopodobieństwem i aby wydać jednoznaczny rezultat. W sytuacji kiedy prawdopodobieństwo ojcostwa jest niższe niż 99,9999%, zaleca się rozszerzenie badania o większą liczbę markerów lub włączenie do testu materiału od matki.*

## Wybrać sądowy czy prywatny test na ojcostwo?

Podejmując decyzję, należy kierować się przede wszystkim celem analizy. Jeśli robimy test na ojcostwo tylko po to, aby dowiedzieć się, czy łączy nas z dzieckiem biologiczne pokrewieństwo, wybierzmy prywatny test na ojcostwo. Gdyby okazało się, że wynik będzie nam jednak potrzebny do sądu, to i tak możemy przedstawić na rozprawie ten z badania prywatnego. Niejednokrotnie staje się on wystarczający i sąd rozstrzyga wyłącznie na jego podstawie.

Jeśli natomiast zdecydujemy się na sądowy test na ojcostwo, pamiętajmy, że możemy go zlecić również prywatnie, nie czekając na skierowanie z sądu. Wystarczy znaleźć prywatne laboratorium genetyczne wykonujące sądowe testy na ojcostwo. W ten sposób skraca się czas całej procedury, a pacjent może samodzielnie wybrać placówkę, w której badanie ojcostwa zostanie zrealizowane. W przeciwnym razie laboratorium wybierze sąd.

## Co o ustalaniu ojcostwa sądzą psychologowie?

Zdaniem psychologów pewność co do ojcostwa porządkuje nie tylko sytuację prawną rodziny, ale stwarza też szansę na zbudowanie silnej więzi emocjonalnej pomiędzy jej członkami. Ta pewność wpływa również na rozwój psychospołeczny dziecka, który tylko w atmosferze ciepła, miłości i w poczuciu przynależności do rodziny może przebiegać prawidłowo.

Brak pewności, kto jest jego biologicznym ojcem, może powodować u dziecka zaburzenia w prawidłowym procesie identyfikacji i uniemożliwiać prawidłowe kształtowanie się struktury osobowości. Często skutkuje to wysokim poziomem lęku, a ten - utratą poczucia bezpieczeństwa. W późniejszym, dorosłym, życiu, mogą pojawić się trudności z określeniem siebie i udzieleniem sobie odpowiedzi na pytanie „kim jestem”. Taka sytuacja stanowi podłoże do powstawania zaburzeń osobowości, w tym psychoz.

Mówiąc o korzyściach wynikających z ustalenia ojcostwa, nie można nie wspomnieć o mężczyźnie. Łatwiej mu utożsamiać się z dzieckiem, jeśli ma pewność co do łączącej go z nim więzi biologicznej. Dla takiego mężczyzny test na ojcostwo staje się dodatkową motywacją do troskliwszej opieki nad dzieckiem oraz większego uczestnictwa w procesie jego wychowania.

### Dodatkowe informacje

Kontakt: tel. 32 44 534 26, kom. 570 070 054 | [www.testDNA.pl](http://www.testDNA.pl)

**testDNA Laboratorium Sp. z o.o.** Laboratorium badawcze akredytowane przez PCA, Nr AB 1618. Należymy do czołówek firm wykonujących badania genetyczne z zakresu diagnostyki medycznej oraz ustalenia biologicznego ojcostwa i pokrewieństwa. Najwyższa jakość badań realizowanych w testDNA Laboratorium Sp. z o.o. została potwierdzona licznymi certyfikatami, przyznanymi m.in. przez Niemieckie Stowarzyszenie Medycyny Sądowej (GEDNAP 52) oraz International Society for Forensic Genetics (ISFG). Laboratorium regularnie bierze udział w międzynarodowych programach biegłości m.in. Collaborative Testing Services (CTS), United Kingdom National External Quality Assessment Scheme for Molecular Genetics (UK NEQAS). Nasz zespół tworzą specjaliści z wieloletnim doświadczeniem: eksperci ds. identyfikacji osobniczej i kryminalistyki oraz ds. ustalenia ojcostwa i pokrewieństwa, lekarze, diagnosty laboratoryjni i biotechnolodzy. Dzięki współpracy z cenionymi specjalistami udostępniamy pacjentom możliwość skorzystania z konsultacji z genetykami, dietetykami, psychologami oraz gastrologami. Nasze badania dostępne są w całej Polsce – posiadamy ponad 200 punktów pobrań, a zestawy do pobrania próbek DNA znajdują się dodatkowo w ponad 150 aptekach. Koordynujemy również przeprowadzanie badań w zagranicznych laboratoriach. Dotyczy to przede wszystkim rzadkich chorób genetycznych, których diagnostyka w Polsce nie jest jeszcze możliwa. Marka testDNA jest obecna na polskim rynku już od 15 lat. W tym czasie wykonaliśmy analizy dla ponad 250 000 pacjentów i zdobyliśmy zaufanie sądów, prokuratury i lekarzy.